

Asia: VN /5137/2022

Työryhmän lausuntopyyntö valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta sekä valmiuslain yleisistä kehittämistarpeista

Lausunnonantajan lausunto

Huomionne valmiuslain varautumisvelvollisuutta koskevasta muistiosta

Lääkäripalveluyritykset ry:n mielestä muistiossa on selkeästi kuvattu turvallisuusympäristön merkittävä muuttuminen. Siinä on myös hyvin tunnistettu yhteiskunnan toimivuuden kannalta kriittisten järjestelmien ja palveluiden olevan yhä laajemmin yksityisen sektorin tuottamia, vahvasti keskinäisriippuvaisia, globaaleista tuotanto- ja toimitusketjuista sekä logistiikasta riippuvaisia ja aiempaa alttiimpia hallinnon rajat ylittävälle häiriöille.

Vaikka yksityisillä ei ole yleistä varautumisvelvollisuutta, on monien kriittisten alojen lainsäädännössä asetettu erityisiä velvoitteita myös yksityisille toimijoille. Suomessa ollaan implementoimassa kansalliseen lainsäädäntöön EU:n CER-direktiiviä, joka lisää myös yksityisen sektorin kriittisten toimijoiden varautumisvelvollisuuksia sekä normaaliaikojen häiriö- ja kriisitilanteisiin että poikkeusoloihin.

LPY kannattaa muistion ehdotusta, jonka mukaan yksityisen sektorin varautuminen on syytä edelleen jättää erityissääntelyn, sopimusten ja vapaaehtoisuuden varaan.

LPY pitää tärkeänä, että elinkeinoelämää koskeva lainsäädäntö lähtee toiminnan kriittisyyden näkökulmasta ja varautumisvelvoitteet ovat riskiperusteisia. On myös tärkeää tunnistaa sääntelyn aiheuttama kokonaistaakka yrityksille ja välttää tarpeetonta päällekkäistä tai ristikkäistä sääntelyä, jotta varautumisvelvoite ei heikennä yritysten kilpailukykyä.

Muistion esitys julkishallinnon velvollisuudesta huolehtia varautumisesta myös ostopalvelutilanteissa on kannatettava. Tällöin velvoitetaan julkishallinnon toimija huolehtimaan

varautumisvelvollisuuden toteuttamisesta myös silloin, kun se hankkii tehtäviensä hoitamista tukevia palveluita sopimusperusteisesti yksityisen sektorin toimijoilta.

LPY:n mielestä tilannekuvaan on sisällytettävä myös yksityinen sektorin toiminta, ainakin kriittisten toimintojen osalta. Tällöin kriittisistä toiminnoista vastaavilla yrityksillä on mahdollisuus ajantasaiseen tietoon perustuvaan päätöksentekoon ja voimavarojen kohdentamiseen niin erilaisissa normaaliajan häiriötilanteissa kuin poikkeusoloissakin.

Miten arvioisitte voimassa olevan valmiuslain kokonaisuutta ja toimivuutta? Mitä valmiuslaissa tulisi erityisesti kehittää?

LPY:n mielestä Covid-19-pandemia selvästi osoitti, että valmiuslakia on tarpeen uudistaa. Kuten muistiossa todetaan valmiuslain painopiste on sotilaallisissa kriiseissä ja se on osoittautunut huonosti sovellettavaksi lievemmissä poikkeus- ja häiriötilanteissa. LPY kannattaa valmiuslakityöryhmän alustavaa kehitysehdotusta, jonka mukaan yleisen varautumisvelvollisuuden tulisi koskea sekä poikkeusoloihin, että tätä lievempiin häiriötilanteisiin varautumista.

Koronapandemia osoitti johtamis- ja viestijärjestelmien merkityksen. Hallintorakenteessa, jossa jokainen ministeriö vastaa oman hallinnonalansa varautumisesta, on tärkeää, että yksi taho kantaa vastuun kokonaisuuden johtamisesta.

Valmiuslain uudistamisen tavoitteena on oltava selkeä, ymmärrettävä ja toimiva kokonaisuus yhdessä muun uudistettavan lainsäädännön (muun muassa tartuntatautilaki) kanssa.

Onko muita näkökulmia, joita edustamanne taho erityisesti toivoisi otettavan huomioon valmiuslain uudistamista koskevassa työssä?

LPY:n mielestä poikkeus- ja häiriöolojen tiedotusta on kehitettävä siten, että yrityksiin kohdistuvaa viestintää koordinoidaan ja mahdollisesti keskitetään yhdelle toimijalle. On tärkeää, että yritykset voivat löytää helposti tarvitsemansa tiedon häiriötilanteisiin liittyvistä ohjeista, suosituksista, määräyksistä ja toiminnan rajoituksista.

Partanen Ismo
Lääkäripalveluyritykset ry